bolig og planstyrelsen

Telefon 33 30 70 10
bpst@bpst.dk

Viborg Kommune
sendt elektronisk til viborg@viborg.dk

Sagsnr.
2021-14228

Dato
08-09-2021

Indsigelse mod forslag til kommuneplantillæg nr. 56

Viborg Kommune har sendt forslag til kommuneplantillæg nr. 56 i offentlig høring i perioden 1. juli til 9. september 2021.

Bolig- og Planstyrelsen har pligt til at fremsætte indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, hvis et forslag til kommuneplantillæg ikke er i overensstemmelse med de nationale interesser[1]

Bolig- og Planstyrelsen gør på vegne af Kirkeministeriet hermed indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1[2], mod forslag til kommuneplantillæg nr. 56. Indsigelsen er begrundet med, at tillægget vurderes at være i strid med følgende forhold, som uddybes i det efterfølgende:

- national interesse i at bevare kulturarv, jf. pkt. 3.3 i Indenrigs- og boligministeriets oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning

Indsigelse efter planlovens § 29 har den virkning, at planforslaget først kan vedtages endeligt, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer, jf. planlovens § 28, stk. 1, og indsigelsen er frafaldet skriftligt.

Begrundelse for indsigelsen

Viborg kommune foreslår i kommuneplantillæg nr. 56 udlægning af et nyt rammeområde VIBØ.C1.05_T56 øst for Asmild kirke. Det nye rammeområde ligger indenfor kirkebyggelinjen. Der foreslås en ændring i områdets anvendelse fra uddannelsesformål til centerformål (blandet bolig og erhverv). De bebyggelsesregulerende bestemmelser

[1] Erhvervsministeren har pligt til på statens vegne at fremsætte indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 1157 af 01/07/2020 af lov om planlægning, hvis et forslag til kommuneplan eller ændringer af en kommuneplan ikke er i overensstemmelse med de nationale interesser vedrørende vækst og erhvervsudvikling, natur- og miljøbeskyttelse, kulturarvs- og landskabsbevarelse, hensyn til nationale og regionale anlæg eller regler og beslutninger efter § 3. Erhvervsministerens opgaver vedr. planloven er ved kongelig resolution af 21. januar 2021 overført til Indenrigs- og Boligministeriet. Beføjelsen til at fremsætte indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, er henlagt til Bolig- og Planstyrelsen, jf. § 2, stk. 1, nr. 6, i bekendtgørelse nr. 331 af 22/02/2021.

[2] jf. planlovens § 29, stk. 1 og stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1157 af 01/07/2020 af lov om planlægning.

Planforslaget er alene vurderet i forhold til de nationale interesser.

ændres, således at bebyggelsesprocenten ændres fra 40% til 55%, det maksimale etageantal ændres fra 2 til 4 etager, og bygningshøjden ændres fra 12 til 15 meter for de højeste bygninger.

Kirkeministeriet finder, at der er en stor risiko for, at der med formuleringen og udformningen af forslaget til kommuneplantillæg for rammeområde VIBØ.C1.05_T56 øst for Asmild kirke bliver givet for vide rammer i forhold til et kommende byggeri på rammeområdet. Der vil derfor ifølge ministeriet være en stor risiko for, at et kommende byggeri vil kunne være et forstyrrende element set i forhold til Asmild kirke.

Kirkeministeriet finder derfor, at forslag til kommunetillæg nr. 56 er i strid med den nationale interesse i at bevare kulturarv, nærmere bestemt pkt. 3.3 i Indenrigs- og boligministeriets oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning, idet området omkring kirken må betragtes som et værdifuldt kulturmiljø.

Bolig- og Planstyrelsen deltager gerne i dialog med kommunen sammen med Kirkeministeriet med henblik på yderligere at uddybe baggrunden for indsigelsen, samt drøfte om planforslaget kan gennemføres uden at være i strid med nationale interesser.

Med venlig hilsen

Christina Aagesen
Kontorchef

Kirkeministeriet

Bolig- og Planstyrelsen

planloven@erst.dk

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Akt nr.: 181258

Dette akt nr. bedes oplyst ved henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 30. august 2021

Kirkeministeriet anmoder herved Bolig- og Planstyrelsen om at gøre indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, mod Viborg Kommunes forslag til kommuneplantillæg nr. 56.

Anmodningen indgives på baggrund af vedlagte brev af 19. august 2021 fra Viborg stiftsøvrighed, hvori der henvises til udtalelse af 8. juli 2021 fra kgl. bygningsinspektør Mette Viuf Larsen, Nationalmuseet af 16. august 2021 og kirkegårdskonsulent Mogens Dueholm 27. juli 2021.

Baggrunden for indsigelsen er, at Viborg kommune har planlagt udlægning af et nyt rammeområde VIBØ.C1.05_T56 øst for Asmild kirke. Det nye rammeområde medfører en ændring i områdets anvendelse fra uddannelsesformål til centerformål (blandet bolig og erhverv). Hele rammeområdet ligger indenfor kirkebyggelinjen.

Stiftsøvrigheden finder, at forslag til tillæg 56 er i strid med den nationale interesse i at bevare kulturarven, herunder at sikre opretholdelsen af Asmild kirkes status som markant kulturhistorisk kendemærke i landskabet

Stiftsøvrigheden bemærker:

Stiftsøvrigheden gør også opmærksom på, at Viborg kommune for nogle år siden købte området til brug for etablering af en skole, men disse planer er siden blevet opgivet. Med henblik på salg ønsker kommunen planlægningen for området ændret, således det åbner mulighed for at bygge etageejendomme på området. Vi har siden januar 2020 løbende været indkaldt til dialogmøder med kommunen vedrørende kommunens planer. Til disse dialogmøder har vi haft assistance fra kirkegårdskonsulent Mogens Dueholm, ligesom vi flere gange har indhentet udtalelser fra kirkegårdskonsulenten, den kgl. bygningsinspektør og Nationalmuseet. Udtalelserne er som tidligere oplyst vedlagt til orientering.

Overordnet set betyder den ønskede ændring af rammeområde, at bebyggelsesprocenten ændres fra 40% til 55%, det maksimale etageantal ændres fra 2 til 4 etager, og bygningshøjden ændres fra 12 til 15 meter for de højeste bygninger.

Stiftsøvrigheden finder på baggrund af udtalelserne fra konsulenterne, at der er en stor risiko for, at der med formuleringen og udformningen af forslaget til kommuneplantillæg for rammeområde VIBØ.C1.05_T56 øst for Asmild kirke bliver givet for vide rammer i forhold til et kommende byggeri på rammeområdet, som vi i forbindelse med et lokalplanforslag ikke vil kunne gøre indsigelse imod jf. planlovens § 29, stk. 3. Der vil derfor være en stor risiko for, at et kommende byggeri vil kunne være et forstyrrende element set i forhold til kirkerne i området, herunder i særdeleshed Asmild kirke, som er det gamle bispesæde for bisp Gunner, som bl.a. er tillagt forordet i Jyske Lov fra 1241 "Med Lov skal Land bygges". Stiftsøvrigheden finder derfor, at forslag til

kommunetillæg nr. 56 er i strid med den nationale interesse i at bevare kulturarv, nærmere bestemt pkt. 3.3 i Erhvervsstyrelsens oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning, og området omkring kirkerne må betragtes som et værdifuldt kulturmiljø.

Det er hertil også væsentligt at understrege, at stiftsøvrigheden har en pligt til at sikre, at der i henhold til § 1, pkt. 3, i lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde. Ligesom det følger af bekendtgørelse nr. 1172 af 19. september 2016 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 29, stk. 1, at menighedsrådet skal søge at forhindre, at kirkens og kirkegårdens nærmeste omgivelser bebygges eller bruges på skæmmende måde.

Stiftsøvrigheden skal afslutningsvis bemærke, at vi ønsker, at der sker en positiv og sund udvikling af Viborg by og er derfor som sådan ikke imod, at rammeområdet bebygges. Stiftsøvrigheden ønsker naturligvis at indgå i en nærmere dialog med kommunen med henblik på at sikre en løsning, som alle parter kan være tilfredse med.

Stiftsøvrighedens bemærkninger er vedlagt anmodningen om indsigelse.

Den kgl. bygningsinspektør udtaler:

Med kommuneplantillægget ændres bebyggelsesprocenten fra 40% til maksimalt 55%, det maksimale etageantal ændres fra 2 til 4 etager og bygningshøjden ændres fra 12 til 15 meter for de højeste bygninger. Bebyggelsen disponeres som øst-vestgående bygningsstokke i varierende højder med de højeste bygninger centralt i området og de laveste bygninger placeres langs vinkelvej nærmest kirken. Den øvrige bebyggelse fordeles i området, blandt andet nærmest kirken.

Hele området er omfattet af kirkebyggelinje fra Asmild Kirke. Den nordlige del af området er udpeget som en del af værdifuldt kulturmiljø i kommuneplanen og den nordligste del af området er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjer for Asmild Klosteranlæg og Asmild Bispegård. Planområdet ligger ca. 100 meter syd for Asmild Kirke. Som det fremgår af visualisering 5, 6 og 8 i miljørapporten, vil den nye bebyggelse være meget tydelig fra kirkegården og fremstå som en lukket bygningsmasse uden gennemkig. Med den nye bebyggelse bygges der højt på det laveste sted, hvilket medfører at den fremtidige horisontlinje mod syd snarer bliver vandret set fra Asmild Kirkegård. Terrænet falder markant ned mod Søndersø. Det anbefales at reducere højderne på de midterste og vestlige bygningsstokke så bebyggelsen forholder sig til stedets karakteristiske topografi. Dette vil bidrage til, at kigget fra kirkegården bliver væsentligt mindre domineret af bebyggelsen.

Den nye bebyggelse breder sig over et større areal end den eksisterende, hvilket blandt andet medfører at kigget til kirken forsvinder set fra Klosterstien, (fotostandpunkt 9), hvilket er meget uheldigt. Det anbefales at arbejde med og sikre at indkig til kirken fra Klosterstien bevares ved at trække bebyggelsen mere tilbage.

Desuden anbefales det at, at der indlægges en åben kile gennem bebyggelsen set fra Kloster Allé, da det er ærgerligt at bebyggelsen jf. Fotostandpunkt 5, fremover udfylder denne akse mellem kirketårnet og skoven.

I den forbindelse vil jeg henlede opmærksomheden på min forrige udtalelse og fortsat anbefale, at der arbejdes med bebyggelsesmønstre og indplacering af åbne kiler og stier, som vil sikre fysiske forbindelser og kig igennem bebyggelsen. De nuværende landskabskiler er meget smalle og jeg kan på baggrund af de fremsendte visualiseringer konkludere, at den planlagte bebyggelse ikke er disponeret hensigtsmæssigt i forhold til at sikre ind- og udsyn til kirken.

Det er positivt at der i planlægningsarbejdet har været fokus på at disponere bebyggelsen, så den ikke bliver højere end Viborg bys horisontlinje, men desværre er der tale om en bygningshøjde, der kun lige akkurat holder sig under byens skyline, jf. Fotostandpunkt 12. Den nye bebyggelse er meget stor og virker derfor skalamæssigt utilpassede set fra Klostermarken i forhold til landskabet og ikke mindst i forhold til Asmild Kirke. Den nye bebyggelse bliver væsentligt mere markant end den nuværende og vil dominere både Viborg Domkirke og Asmild Kirke. Skrivelsen er fremsendt pr. mail til: Viborg Stift, kmvib@km.dk INT MVL / KBI 0097-01 2/2

Det er meget ærgerligt at der tidligere er givet tilladelse til at opføre bebyggelse, som overskrider kirkebyggelinjens bestemmelser om opførelse af bebyggelse.

Asmild Kirke er en kirke med stor kulturel værdi, men fremstår uden et påkaldende og højtravende kirketårn, hvilket der bør tages hensyn til, ved en tilsvarende lav og diskret bebyggelse i nærområdet.

Gældende regler om opførelse af bebyggelse med en bygningshøjde på 12 meter bør ikke øges, idet tålegrænsen for hvor højt der kan bygges ved siden af Asmild Kirke allerede er overskredet med de gældende regler. Asmild Kirke har stor national kulturhistorisk værdi og der bør tages store hensyn for at bevare og opretholde kirkens fortsatte fysiske tilstedeværelse som visuelt kendingsmærke.

Med ovenstående bemærkninger anbefales der således en bearbejdning af den nye bebyggelse, hvor der i højere grad tages hensyn til kirken. I den forbindelse ønsker vi fremadrettet en tæt dialog om projektets disponering, tæthed og højde i forhold til kirken. Det anbefales derfor at inddrage Stiftet i den videre planlægning, da vi opfatter det både givtigt og konstruktivt i forhold til at prioritere ind- og udkig til kirken og sikre en bebyggelse der respekterer Asmild Kirke samtidig med at byrådets ønske om at ændre planområdet imødekommes.

Den kgl. bygningsinspektørs udtalelse er vedlagt anmodningen om indsigelse.

Nationalmuseet udtaler:

Viborg Kommune ønsker at udlægge et område ved Vinkelvej i Asmild til centerformål og har derfor givet et forslag til et kommuneplantillæg. Området ligger inden for kirkebyggelinien for Asmild kirke, og det oplyses, at det nye rammeområde skal disponeres, så ny bebyggelse tilpasses landskabet og kirken. Tillægget vil endvidere medføres en mindre ændring i udpegningen af værdifuldt landskab.

Nationalmuseet har i udtalelser af 27. juni f.a. og 13. maj d.a. udtalt sig om den voldsomme indvirkning på miljøet omkring den helt unikke Asmild kirke, som det ønskede nye kommuneplantillæg vil medføre. Museet kan således kun tilslutte sig Den kongelige Bygningsinspektørs udtalelse af 8. juli d.a. og de deri udtrykte konklusioner, nemlig dels, at den planlagte bebyggelse ikke tager de nødvendige hensyn til ind- og udsynet til kirken, dels, at de gældende bygningshøjder under ingen omstændigheder bør øges, idet tålegrænsen for, hvor højt der kan bygges ved siden af Asmild kirke allerede er overskredet.

Den ønskede nye bebyggelse bør bearbejdes, og Nationalmuseet kan også kun tilslutte sig Den kongelige Bygningsinspektørs anbefaling af, at Stiftet inddrages i den videre planlægning, så byrådets ønske om en bebyggelse kan imødekommes på en måde, der respekterer Asmild kirke og sikrer et fortsat, naturligt ind- og udsyn hertil.

Nationalmuseets udtalelse er vedlagt anmodningen om indsigelse.

Kirkegårdskonsulenten udtaler:

Viborg Kommune har udarbejdet forslag til kommuneplantillæg 56, omhandlende Vinkelvej 20, samt hertil en miljørapport med en princippplan, om hvilken, jeg sammen med Viborg Stift på forhånd har været i dialog med kommunens sagsmedarbejder og planchef.

Princippplanen i miljørapporten, som er grundlag for kommuneplantillægget, viser et tænkt eksempel med østvest-vendte bygningsstokke med varierende højder. Miljørapporten bygger på en undersøgelse af det mulige scenarie på et meget overordnet niveau, hvor der fokuseres på bebyggelsesstruktur – højder og tæthed særligt i relation til Asmild Kirke. Der er udarbejdet landskabssnit, hvor kirkens placering indgår og der er udarbejdet en række visualiseringer fra vigtige fotostandpunkter, som viser bebyggelsen indvirkning på kirken og kulturarven.

Jeg har tidligere kommet med bemærkninger til princippplanen forud for miljørapporten, som kun delvist er blevet belyst i miljørapporten under henvisning til, at bemærkningerne vil blive sikret igennem fremtidig lokalplanlægning.

Detaljeringsgraden af princippplanen på kommuneplantillægsniveau er en udfordring i relation til at sikre at et kommende projekt rummer de kvaliteter som gør, at jeg kan anbefale at Viborg Stift ikke at gøre indsigelser i forhold til planen. Selve kommuneplanforslaget virker en smule løsere og åbent end princippplanforslaget og det er en stor udfordring i forhold til at være sikker på, at et kommende projekt respekterer kirken og kulturarven i en grad, hvor en dispensation for højdebyggelinjen er rimelig. Jeg anerkender at det er en svær øvelse, men må pointere, at det er Viborg Kommune, som har valgt at udfordre højdebyggelinjen på Asmild Klosterkirke, der indgår i et følsomt sammenspil med det omkringliggende landskab og Viborg domkirkeby som helhed.

Jeg anbefaler derfor, at Viborg Stift skal sikre sig at have betydelig indflydelse på det komme lokalplansniveau og bebyggelse – struktur, højde, (tag)form, materialer.

Princippplanen i miljørapporten angiver i kraft af sin øst-vest-struktur, placering af bygninger med forskellige højder og entydig anvendelse af saddeltag en ret

klar struktur, som efter min opfattelse vil kunne fungere og respektere stedet og kirken i nødvendigt omfang, hvis det kvalificeres i samarbejde mellem gode bygnings- og landskabsarkitekter på baggrund af et højt ambitionsniveau.

Følgende forhold mener jeg Viborg Stift bør sikre sig stor medindflydelse på i en kommende lokalplanlægning og hvis dette vurderes svært, så på nuværende kommuneplanniveau gennem indsigelse.

- *Byggeri på grunden bør have saddeltag med en maks. højde på 3,5 etager (15 meter) på et område centralt på grunden. Det fremgår ikke entydigt i planforslaget at der er tale om saddeltag.*

- *Højder på de forskellige bebyggelser bør forholde sig til absolutte koter, der på forhånd fastlægges efter eksisterende koteforhold for at sikre, at byggeriet overholder højdeforhold vist i miljørapporten og principplanens snit. Det fremgår ikke entydigt med fx zonekort i hvilke områder bebyggelsen må have de i principplanens angivne højder. Hhv. 1,5-2,5-3-5 etager.*

- *Det fremgår af planen, at man ønsker, at en kommende bebyggelse skal være tilpasset stedet, være arkitektonisk smukt samt være udført med kvalitetsmateriale og i afdæmpede farver, der passer til området. Det er vigtigt at Viborg Stift i kommende faser har indflydelse på at dette efterkommes, hvis ikke det præciseres mere på nuværende plan niveau.*

- *Bebyggelsen bør fremstå med åbne grønne kig igennem og den bør fremstå som en parkbebyggelse, der er nænsomt tilpasset landskabet. Der henvises i miljørapporten til at efterfølgende lokalplanlægning skal sikre dette. I planforslaget under punktet retningslinjer står der: "Der indsættes en særbestemmelse om, at der ved boliger skal udlægges opholdsareal svarende til mindst 10% af bebyggelsens bruttoetageareal, heraf mindst 5% som fælles opholdsareal. Kravet svarer til Viborg og Bjerringbro bymidter (centerformål)." Dette er bekymrende lidt for en bebyggelse der ikke ligger i en midtby og som skal være åben og grøn. Det bestyrker en bekymring om at grønne kiler og parkpræg kan forsvinde til fordel for forbindelsesveje, parkering jf. p-normer, afffalds- og cykelskure osv. på terræn jf. min tidligere hørringskommentarer.*

- *Eventuel støjafskærmning som etableres på baggrund af byggeri højere end 8,5 meter bør sikres udført i høj kvalitet og ikke skæmme de visuelle forhold i området. Der bør ikke udføres støjvolde.*

Kirkegårdskonsulentens udtalelse er vedlagt anmodningen om indsigelse.

Med venlig hilsen

Martin Martensen-Larsen

Fuldmægtig

Kopi til

Viborg Stiftsøvrighed